

de Weigelia en de Eschdoorns. Een mooi voorbeeld van tegenovergestelde knoppen geeft u de esch; die boom valt ieder, die er op let, 's winters in 't oog, door zijn stomp-eindigende dikke twijgen; vooral de jonge bloemdragende takken staan in een groote boog naar boven gekroond. De knopschubben zijn dofzwart, en de buitenste is gespleten. Met de teekening tot behulp kunt u niet missen.

Verzamel eerst eens twijgen van zooveel boom- en

heestersoorten met tegenovergestelde knoppen, als u machtig kunt worden, en zet ze zoolang op water; dan hebt u al een maandje werk.

Is u te vroeg klaar, schrijf mij dan maar even, dan zend ik u alvast een twintig teekeningen, voor de volgende aflevering bestemd; daarin kunt u dan al vooruit de modellen zoeken. Intusschen zal ik de tabellen nog wat aanvullen en uitwerken; dus tot de volgende maand. Veel succes met uw kuur.

Uw dw. E. HEIMANS.

De Nederlandsche Insecten, door Dr. J. TH. OUDEMANS.

„Wel, wat zie ik, je bent nu entomoloog geworden?” zei hij, een beetje ironisch met een breeden nadruk op het vreemde woord.

„Nu, het zijn niet allen koks, die lange messen dragen”, antwoordde ik, „maar ik zie inderdaad voordeel in de aansluiting. Ik zal van meer ervarenen leeren en hun wellicht, door het bijeenbrengen van materiaal op mijne beurt van dienst kunnen zijn. Geleerden en niet geleerden behooren in 't belang van de kennis onzer fauna samen te werken.”

't Was een mijner goede kennissen, met wien ik deze woorden wisselde, toen hij op zekeren morgen den brief had ingezien, waarbij ik was aangenomen als lid der Nederlandsche Entomologische Vereeniging.

Dit is nu ruim vijftien jaar geleden, en nog geen oogenblik heb ik van de toetreding spijt gehad. Integendeel, ik heb in dien kring vriendschap, hulp, nutte leering en meer dan één tot navolging prikkelend voorbeeld gevonden. Aan het eind van het jaar, als ik mijne vangsten een weinigje gesorteerd had, waren de specialiteiten gereed, om ze voor mij te determineeren. Ontdekte ik op eene wandeling gallen, die mij interesseerden, ik zond maar een „monster zonder waarde” met begeleidende briefkaart naar een der heeren, en ik werd omtrent het dier, dat ze had doen ontstaan, ingelicht. Ving ik een mij onbekenden gehavenden wijfjesvlinder, te slecht voor de verzameling, maar die zoo goed was, mij met eieren te verblijden, ik liet haar de reis maken naar een der specialiteiten voor lepidoptera, en binnen een paar dagen had ik den naam en de opgave van de plant, waarop de uitkomende rupsjes thuis behoorden. En als ik moeilijkheden ondervond bij het prepareren of bij het bewaren der vangsten, dan had ik op de vergadering maar dezen of genen even ter zijde te nemen, om naar wensch onderricht te worden.

Ja, die vergaderingen, daar kan ik moeilijk te veel goed van zeggen! Niet, dat ik wil volhouden, altijd met onverdeelde aandacht geluisterd te hebben, waar de geheimen van de eene of andere synonymie werden ontraadseld of het aderbelloop in dezen of dien vleugel geschetst. Neen, ik wil erkennen, dat ik meer nieuwsgierig was, naar wat er zich al zoo ontwikkelde uit de pakjes en koffertjes, die de heeren hadden meegebracht. Eene zonderlinge kleurafwijking van een mij welbekenden vlinder, een levende scorpioen, eene gestylopiseerde wesp, eene serie microscopische preparaten, eene collectie tropische insecten, eene reeks

van overgangen van den eenen vorm tot den anderen, een aantal voorwerpen, die een blik gaven op het leven der dieren, — zulke dingen, voor zoover noodig, mondeling toegelicht, maakten zoo'n vergadering tot eene eenige gelegenheid voor aanschouwelijk onderwijs in de entomologie. En dan — men ziet elkaar aan den arbeid! Een der leden heeft de studie van eene nog weinig bekende groep ter hand genomen en weet te verhalen van de moeilijkheid om litteratuur over het onderwerp te verzamelen, en van de bezwaren, die hij heeft moeten overwinnen, voor hij wat overeenstemming, wat eenheid in de uiteenlopende gegevens had gebracht. Een ander doet meedeelingen omtrent het leven van insecten, meedeelingen, waartoe alleen getrouwe waarneming hem kan in staat gesteld hebben. Een derde gunt ons een blik in een werk, dat hij bezig is voor de pers gereed te maken en roept in ons den stillen wensch wakker, dat de platen, die het zullen moeten versieren, niet te veel bij zijne meesterlijk uitgevoerde oorspronkelijke afbeeldingen mogen achterstaan. Door dit alles en nog zooveel meer wordt zulk eene vergadering een opgewekt samenleven, zij het ook voor enkele uren.

Intusschen schijnt het, dat de vrienden der insectenwereld nimmer door de volksgunst verwend zijn geworden. Snellen van Vollenhoven zou indertijd zich reeds genoeg beloond rekenen, indien door zijn werk „een enkele lezer” zich tot nasporing mocht voelen opgewekt; dat is zeker niet overvraagd. En ik heb wel eens hooren fluisteren, dat in academische kringen de waardeering der entomologie ook nog niet bepaald in bevooroordeelde ingenomenheid was ontaard. Zou dat misschien daar van daan kunnen komen, dat zoölogen, die er prijs op stellen, een deugdelijk overzicht te verkrijgen over de verschillende diervormen, over de inwendige bewerktuiging van alle hoofdtypen, over de voor de geheele dierenwereld geldende biologische wetten, met eenige bezorgdheid denken aan het lot hunner algemeene kennis, wanneer zij zich zouden gaan wijden aan de bestudeering van sprieten, van vleugeladeren, van dekschildsculpturen, enz. enz. die, ter wille van de onderscheiding der duizenden soorten, het wetenschappelijk leven van den entomoloog zoo licht gaat vullen, indien hij niet tijdig het besluit neemt, een anderen weg uit te gaan?

Hoe dit zij, de N. E. V. leeft een werkzaam, een vruchtbaar, een door vriendschappelijken zin veraange-

naamd, maar een gewoonlijk niet zeer sterk naar buiten, in de maatschappij of in de wetenschappelijke wereld, zich openbarend leven. Zij weet zich zelve genoeg te zijn. In de kranten leest men zelden iets van haar en liefhebbers kunnen jaren lang torren, vlinders en wat er meer zij verzamelen, voordat zij eens bij toeval vernemen, dat er eene vereeniging is, bij welke zij zich zouden kunnen aansluiten.

Stellig komt deze mindere bekendheid niet ten nadeele van hare degelijkheid. Ernstige beoefenaars der entomologie weten haar ten laatste toch wel te vinden, en zoo is zij reeds nu de kring, waarin — zoo goed als zonder uitzondering — alle Nederlandsche entomologen van eenige beteekenis elkaar ontmoeten. Meer kan men voor het intellectueel prestige al haast niet wenschen.

Maar voor het natuurlievend publiek zou het een voordeel zijn, indien onze entomologen wat meer in het openbaar van zich deden hooren. De gelede dieren zijn van alle bezielde schepselen de meest toegankelijke afdeeling. Vele zijn zeer gemakkelijk te vinden, ja dringen zich aan ieders aandacht op. Niet weinige kunnen zonder moeite in levenden toestand gehouden of zelfs gekweekt worden en geven dan dikwijls de meest verrassende dingen te aanschouwen. Zijn ze gestorven, dan kost het betrekkelijk weinig moeite om ze te bewaren. Een schooljongen, die in huis zooveel ruimte kan krijgen, dat hij een paar flesschen met rupsen of met wat waterdieren kan plaatsen, is reeds in de gelegenheid, om zich met insecten in te laten. Er is geene andere afdeeling van het dierenrijk, die zoo vele voordeelen in zich vereenigt, en zóó tot studie uitlokt. Zou het inderdaad niet wenschelijk zijn, dat onze bekwaame entomologen wat meer onder het publiek „werken”, door opwekking, door voorlichting en leiding? Een gezond vermaak onder de menschen aan te moedigen, is altijd een goed werk.

Het schijnt, dat de vereeniging reeds in den eersten tijd van haar bestaan wel leden heeft geteld, die dat inzagen. Onder hen mag o.a. genoemd worden wijlen Snellen van Vollenhoven, die met zijn standaardwerk over de Gelede Dieren van Nederland, geschreven voor het beschaafde publiek, een waardig begin maakte. Ook na hem werden in de vergaderingen stemmen vernomen, die op het aanwerven van nieuwe krachten, op het voorlichten van aankomende vrienden der entomologie aandrongen.

Deze aandrang heeft in het loopende jaar een zeer verblijdenden uitslag gehad. Vóór mij liggen de eerste twee afleveringen van eene nieuwe uitgave, welke titel ik boven dit opstel geplaatst heb. Het zal wel niet de geheele afdeeling der gelede dieren behandelen, maar toch hare soortenrijkste en meest bekende klasse: de *insecten*. Dat mag reeds eene groote aanwinst voor onze litteratuur genoemd worden.

In de „Voorloopige Voorrede” vermeldt de schrijver met een enkel woord de aanleiding tot het ontstaan van het werk. Er was o.a. op vergaderingen der N. E. V. herhaaldelijk op gewezen, dat zich de behoefte deed gevoelen aan een nieuw algemeen Handboek over de Nederlandsche Insecten. Dit had ten gevolge dat de firma M. Nijhoff hem (den schrijver) aanzocht, zulk een Handboek te bewerken.

Doch hoe kwam die firma op de gedachte, om dat

aanzoek juist tot den heer Oudemans te richten? Dit zegt de schrijver ons niet. Maar ik mag hier wel medeelen, wat mij ter ooren is gekomen. Toen de zaak van dat Handboek in zekere vergadering nog eens ampel was besproken, staken na de vergadering enkele leden de hoofden bij elkaar, om te overleggen, wie het dan zou moeten schrijven. Het gevolg was, dat de firma Nijhoff een wenk ontving, om den heer Oudemans uit te noodigen.

Die leden hebben wel geweten, wien zij de taak wenschten te zien opdragen. Zij hebben eene hoogst gelukkige keuze gedaan. Ik ken den heer Oudemans genoeg, om te weten, dat hij niet gaarne zou zien, dat ik hier veel aan toevoegde. Maar ik mag toch mijne blijdschap uitspreken, dat het werk zal komen van een bekwaam entomoloog, die tevens algemeen zoöloog is, vertrouwd met de methode van het wetenschappelijk onderzoek en op de hoogte van de vraagstukken van den dag. En als ik dan daarbij bedenk, hoeveel ik voor mijne plantkundige kennis te danken heb aan de werken van den hoogleeraar Oudemans, dan is déze uitgave van déze hand mij dubbel welkom; de wet der erfelijkheid openbaart zich hier op gelukkige wijze: vader en zoon zijn bereid het wetenschappelijke licht in wijder kring te laten schijnen.

Ik hoop, dat deze eenigszins subjectieve manier, om een boekwerk aan te kondigen, mij niet al te euvel zal geduid worden. 't Valt mij moeilijk, de bewijzen van warme ingenomenheid uit mijn opstel te weren, nu wij eindelijk zullen ontvangen een lang verbeid, goed boek, waaruit en de meergevorderde insectenkenner en de beginner veel zullen kunnen leeren, en dat op ieders werktafel een onmisbare ligger belooft te worden.

Bezien wij eens de zes reeds verschenen steendrukplaten. Zelfs de minkundige beschouwer zal moeten erkennen, dat zij in één woord keurig zijn. Ik heb eenige figuren met voorwerpen uit mijne verzameling vergeleken en er tevens van het beste naast gelegd, wat in het binnen- en buitenland op dit gebied in wetenschappelijke werken geleverd wordt. En ik vrees weinig tegenspraak, wanneer ik deze platen noem: wel geëvenaard, maar niet overtroffen. Met deze figuren alleen — hoewel ze ongekleurd zijn — zal het mogelijk blijken, een groot aantal onzer Nederlandsche insecten „op het oog”, ongeveer of zelfs geheel „thuis te brengen.” Daar zijn bijvoorbeeld *Vanessa urticae*, *Pararga aegeria*, *Aporia crataegi*, *Trochilium apiforme*, *Trypanus cossus*, . . . maar ik kom in verzoeking om nagenoeg alle namen over te schrijven! Ik moet echter toch nog even opmerken, dat niet het minst de *Agnatha* en *Odonata* mijn oog hebben bekoord.

Het was niet te verwachten, dat de zinco's in den tekst op de zelfde hoogte van uitvoering zouden staan. De zincographie speelt den teekenaar nu en dan parten. Maar de beide afleveringen, die voor mij liggen, doorbladerende, kom ik toch tot het besluit, dat de heer Oudemans er nauwelijks ééne heeft toegelaten, die den tekst niet volkomen verduidelijkt. De minste is nog altijd „voldoende” en niet weinige zijn „zeer goed”. Ten slotte heb ik deze tekstillustraties nog eens vergeleken met die van zulke klassieke werken, die op denzelfden voet als dit zijn ingericht: figuren in den tekst en een platenatlas aan het einde. Ik heb ze in doorsnee niet minder bevonden; de

lettertjes zou men echter een weinigje anders kunnen wenschen.

Zooveel over de illustraties. Spreken wij nu over den tekst. Misschien doe ik goed, met al dadelijk de illusie van dezen of genen mijner lezers te verstoren.

Onze flora's — Oudemans, Suringar, Heukels — hebben ons verwend. Zij beschrijven uit de afdeelingen, die zij behandelen, al de soorten en wekken daardoor bij den gebruiker de aangename hoop, dat hij met wat oefening iedere plant, die hij in Nederland vindt, zal kunnen determineeren. Een dergelijk boek voor insecten zal de heer Oudemans niet geven, kan hij niet geven, kan niemand in de eerste jaren geven. De Nederlandsche insecten zijn daartoe nog veel te weinig bekend. Wel zijn reeds enkele orden of gedeelten daarvan volledig bewerkt, wel is het te voorzien, dat andere binnen eenige jaren zullen volgen, maar het tijdstip dat alle orden in haar geheel een bewerker zullen gevonden hebben, is zelfs nog niet bij benadering te bepalen. Het klinkt niet opwekkend, maar dit is wel zeker voor iemand, die van den stand der zaken op de hoogte is: eene handleiding tot het determineeren van de Nederlandsche insecten uit alle orden verschijnt in de eerste vijfentwintig jaren niet.

Voorloopig zullen wij dus matiger eischen moeten stellen, dan die, waaraan de schrijvers over onze vaatplanten reeds kunnen voldoen. Zien wij, wat de heer Oudemans in de tegenwoordige omstandigheden kan leveren.

Er zijn insecten, die iedereen van aanzien wel kent, omdat zij in groot aantal voorkomen: meikevers, witjes, honigbijen, huisvliegen, steekmuggen dringen zich als het ware aan ons op. Andere worden door ieder opmerkzaam natuurvriend meer dan eens gevonden; zoo bijvoorbeeld de gouden loopkever, de spinnende watertor, de gerande watertor, eenige groote boktorren, de groene sabelsprinkhaan, soorten van aardhommels, de vlinder der wilgenhoutrups. Ook de vreterij, de gallen en de woningen van sommige insecten vallen wegens hare algemeenheid genoeg in het oog. Dit alles stelt de heer Oudemans zich voor, te beschrijven en dan wel zoo, dat niet alleen de naam wordt gegeven, maar ook bijzonderheden omtrent levenswijze, groei en samenstelling.

De schrijver zal meer doen dan dit. Doch gaan wij eerst even na, wat er billijkerwijze verlangd kan worden.

Er zijn niet weinige insectengroepen, die ten onzent in tal van soorten voorkomen: het geslacht *Homalota* onder de kortschildkevers telt er ± 80 , *Apion* onder de snuitkevers ± 70 , *Eupithecia* onder de spanrupsvlinders ± 30 , *Chironomus* onder de muggen ruim 40, de bladluizen een nog niet geschat groot aantal. Nu is het iemand, die op het groote gebied der insectenwereld zich waagt, meestal wel hetzelfde, welke *Homalota* of *Apion* hij voor zich heeft; de levenswijze van al die soorten loopt doorgaans weinig uiteen; het zijn hoofdzakelijk vormverschillen, die tot de nadere onderscheiding aanleiding hebben gegeven. Worden nu de kenmerken van het geslacht opgegeven, zoodat verwarring met verwante geslachten is afgesneden; wordt daar dan de levenswijze met een paar woorden bij vermeld; worden eindelijk nog een paar algemeen voorkomende, goed kenbare soorten in korte trekken beschreven, dan kan ik mij al niet voorstellen, wat een

belangstellende, die geen specialiteit wil zijn, nog meer zou willen weten.

Ge staat eens bij een bed van geurende lipbloemen, dat allerlei insecten heeft aangelokt. Is het u nu, terwijl ge al hun bedrijf waarneemt, niet voldoende, de grootere soorten stuk voor stuk, de kleinere naar geslacht of familie en alle eenigermate in hunne levenswijze te kennen? Of ge loopt door het hakhout en bespeurt rupsen en andere larven, bladkevers, vliegen, wantsen, — zijt ge nu niet tevreden, als ge ten naastenbij van alle weet, hoe ze zoo ongeveer heeten, wat er van hen zal worden, wat zij bejagen? Of ge schommelt in eene bladkuil en vindt daar eene heele keverbevolking. De grootere dieren wilt ge wel hoofd voor hoofd kennen, en van de kleinere, die gij juist in dezelfde livrei al op ik weet niet hoeveel andere plaatsen hebt gevonden, wilt gij den soortnaam óók wel precies weten, maar kan het u als insectenvriend voor 't overige veel schelen, hoe bijv. de kortschildjes van 3 mm. en korter, één voor één heeten? Dan zijn daar de draaikevertjes, de sluipvliegen, de roofvliegen, de sluipwespen, de mineerrupsjes, de goudwespen, de larven der kokerjuffers. Het is eene voldoening, om, waar wij ze ontmoeten, te weten, dat zij het zijn en verder, wát zij doen, wát zij vreezen, welke rol zij spelen. Zouden wij niet reeds dankbaar zijn, als ons hierin het noodige inzicht wordt gegeven?

Aan dit rechtmatig verlangen zal het werk van Oudemans in de eerste plaats kunnen voldoen. Ik stel mij voor, dat de aankomende vriend der insectenwereld, als hij dieren gevangen heeft, zal beginnen met ze te vergelijken met de fraaie en nauwkeurige afbeeldingen der steendrukplaten. Deze zullen hem reeds ongeveer thuis brengen. Dan slaat hij den tekst op, vergewist zich, of hij goed gezien heeft en gaat meer bijzonderheden na; hiervan zal het gevolg zijn, dat hij wel bijna altijd de familie, dikwijls ook het geslacht, ja in vele gevallen de soort zal kunnen onderscheiden. Hij weet dan, hoe de dieren heeten. Maar de hulp, die het Handboek biedt, gaat verder. Het vertelt hem óók nog een en ander omtrent de levenswijze van het dier. Zoo wordt dit reeds dadelijk een bekende voor hem, dien hij dikwijls het vereischte voedsel zal kunnen geven en wellicht in meerdere exemplaren terugvinden. Hopen wij, dat de heer Oudemans in dit opzicht ook rekening zal houden met de belangen van degenen, die rupsen kweeken.

Als iemand een heel seizoen lang heeft verzameld, bezit hij in den herfst allicht een paar honderd flinke exemplaren. Die worden gedurende de winteravonden nog eens nader met het Handboek vergeleken, — en er is eene systematische collectie ontstaan, welke reeds een aardig overzicht over Nederlandsche insecten geeft.

Ik zal hier niet met vele woorden behoeven te betoogen, dat ook de onderwijzers en de leeraren, die met de jongens aan insecten doen, een boek als dit niet kunnen ontberen.

Doch niet slechts de beginners zijn er mede gebaat. Ik denk ook aan onze entomologen, die slechts eene enkele orde tot het voorwerp hunner vlijtige studie maken. Evenmin als men Nederland goed kan kennen, zonder iets van de aangrenzende landen te weten, is het mogelijk ééne orde grondig te bestudeeren, wanneer men alle andere streng uitsluit. Specialiteiten zullen derhalve gaarne

dit Handboek raadplegen, -dat niet zoo uitgebreid zal worden, of iedereen kan het doorwerken en zich daarmee een blik verschaffen op het geheel, volgens den tegenwoordigen stand der wetenschap. Verder vinden algemeene zoölogen hier een wegwijzer op het wijde veld der insectenkunde, dat zij toch ook behooren te doorwandelen, zal er niet eene hinderlijke gaping in hunne kennis blijven. Evenzoo zullen plantkundigen, die aan biologie doen, het Handboek kunnen raadplegen. Kortom, het zal in ruimen kring zijn weg vinden.

Op één trek van het werk mag hier nog gewezen worden. Het systematisch-biologisch gedeelte wordt voorafgegaan door eene behandeling van meer algemeene zaken, die van tamelijken omvang belooft te worden. Zij omvat onderwerpen als: „de plaats der insecten in de dierenwereld”, „het begrip soort en wat zich daarbij aansluit”, „gallen” en een „anatomisch overzicht”.

Te oordeelen naar hetgeen daarvan reeds verschenen is, zullen meergevorderden zich wellicht het meest tot dit belangwekkende gedeelte voelen aangetrokken. Iets als deze academische inleiding is inderdaad eene zeldzaamheid in onze entomologische litteratuur. Hier wordt aan de insectenkunde een breedten, een degelijken grondslag gegeven en daarmee haar prestige op waardige wijze gehandhaafd. Mocht iemand nog geneigd zijn, in de entomologie een laag bij den grond blijvend geliefhebber te zien, Oudemans verzekert haar door deze hoofdstukken de haar toekomende plaats in het geheel der zoölogische wetenschap.

Men zou nog kunnen vragen, waarom ik in het begin van dit opstel zoovele woorden aan de Nederlandsche Entomologische Vereeniging gewijd heb.

Het is, omdat ik eene wederkeeringe betrekking zie tusschen het Handboek en de Vereeniging. Ieder zaakkundige weet, dat het schrijven eener fauna wel door één persoon kan geschieden, maar dat velen vooraf, dikwijls jaren lang, de bouwstoffen moeten vergaren. De heer Oudemans zou nog in geen tijden aan het samenstellen van zijn boek hebben kunnen denken, hadden anderen niet op uitmuntende wijze vóór hem gewerkt. Onder de velen noem ik hier alleen den heer P. C. T. Snellen, den eersten, die eene geheele orde — die der lepidoptera — grondig en uitvoerig heeft afgewerkt, terwijl ik verder denk aan allen, die voor de eene of andere groep hetzelfde werk aanvaard hebben en reeds een gedeelte hunner resultaten hebben openbaar gemaakt, en

eindelijk ook aan hen, die minder in het publiek werkende, den schrijver van materiaal hebben gediend. Die allen mogen in zeker opzicht den ondernomen arbeid beschouwen als eene rijpe vrucht van den arbeid der Vereeniging.

Omgekeerd komt het mij voor, dat de heer Oudemans aan de Vereeniging een belangrijken dienst bewijst.

Vooreerst, doordat hij ter wille van het systematisch gedeelte aan de nog niet bewerkte afdeelingen ten minste iets zal moeten doen, wat al reeds als winst mag beschouwd worden. Verder, doordat hij den weg effent voor het Jonge Holland en op die wijze zorgt voor frisch bloed in de gelederen. Eindelijk, doordat hij op krachtige wijze meewerkt, om den wetenschappelijken naam onzer Vereeniging te handhaven.

J. JASPERS JR.

Naschrift. Enkele bij mij ingekomen, min of meer met het boek in betrekking staande vragen, zal ik hier nog kortelijk beantwoorden.

Den Heer Z. te A. raad ik bepaald aan, zijn zoon het werk te geven. Een boek voor knapen is het niet, maar als de ware lust er is, zal hij er spoedig in groeien.

Den Heer P. te A. Of ge het voorloopig niet met Snellen van Vollenhoven kunt doen, dat op verkooping nog wel tegen matigen prijs te verkrijgen is? Inderdaad was de schrijver indertijd onze eerste entomoloog, maar een dertig, veertig jaar blijft een werk niet nieuw. Koop liever eerst Oudemans, waarin trouwens, als mijne berekening juist is, wel anderhalf maal zooveel tekst aan de insecten zal gewijd worden. Naar de zes verschenen platen te oordeelen, zullen beide werken slechts weinig afbeeldingen gemeen hebben, zoodat het bezit van alle twee geen bepaalde overdaad is.

Den Jongenheer C. v. L. te D. Sepp is zeer duur; gaat nog steeds voort, te verschijnen. Voor het determineren van onze Nederlandsche vlinders hebben wij het voortreffelijke werk van P. C. T. Snellen. Zonder de gedeelten, die aan „de motten” zijn gewijd, kost het ongeveer tien gulden. Een compleet boek over tropische vlinders en torren is mij niet bekend. Goede middelen tot het doden van vlinders, die niet eenigszins gevaarlijk zijn voor menschen, wanneer zij onvoorzichtig worden aangewend, ken ik niet. Menigmaal gebeurt het, dat insecten niet het meest voorkomen op de plant, waarop zij officieel thuis hooren. Schrijf verder maar eens aan Merkelbach.

J.

De Hazelaar (Corylus Avellana).

„Dat is een mooie bamboe en een goede sim ook. Nu moet je nog een hazelroe voor topeind zien te krijgen, dan heb je een beste hengel.”

„Wat is een hazelroe, buur Teun?”

„Wel, een tak van een hazelaar, van de struik, waar de hazelnoten aan groeien.”

„Zijn die dan zoo taai en sterk?”

„Ja, dat wel, maar er is nog iets: een hazelroe trekt de visch aan; je vangt er tweemaal zooveel mee als met een gewone hengel; de hazelaar brengt geluk en rijkdom aan. In 't bosch van Van Teylingen daar groeien er wel, ik zal je wel een mooie tak meebrengen.”

Je moet acht jaar zijn, of je nog duidelijk herinneren dat je het was, om te beseffen, hoe gelukkig ik mij door